



Opinia
do ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze
(druk nr 1210)

I. Cel i przedmiot ustawy

W myśl uzasadnienia do projektu ustawy celem nowelizacji jest "poprawa bezpieczeństwa obrotu instrumentami finansowymi, ich płynności oraz zwiększenie atrakcyjności transakcji związanych z pożyczaniem instrumentów finansowych".

Dodawany do art. 84 ust. 3 zmierza do tego, aby umowa ustanawiająca zabezpieczenie finansowe na podstawie ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych dla swojej skuteczności wobec masy upadłości nie wymagała szczególnej formy czynności prawnej (formy pisemnej z datą pewną). Zgodnie z art. 84 ust. 2 w przypadku upadłości likwidacyjnej umowa przenosząca własność rzeczy, wierzytelności lub innego prawa zawarta w celu zabezpieczenia wierzytelności jest skuteczna wobec masy upadłości tylko wówczas, jeżeli została zawarta w formie pisemnej z datą pewną. Zdaniem wnioskodawców dotychczasowemu art. 84 można poczynić zarzut niezgodności z dyrektywą 2002/47/WE z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie uzgodnień dotyczących zabezpieczeń finansowych. Zgodnie z art. 3 ust. 1 tej dyrektywy "Państwa Członkowskie nie wymagają, aby ustanowienie, ważność, usprawnianie, wykonalność lub dopuszczalność jako dowód uzgodnienia dotyczącego zabezpieczeń finansowych, lub ustanowienie zabezpieczenia finansowego na podstawie uzgodnienia dotyczącego zabezpieczeń finansowych, było uzależnione od wykonania jakiegokolwiek czynności formalnej".

Nowelizacja art. 85 zmierza do usunięcia wątpliwości interpretacyjnych związanych z kwalifikacją prawną pożyczek instrumentów finansowych (dotychczas przepis nie obejmował swoim zakresem takich transakcji). Zmiana art. 85 polega na objęciu zakresem art. 85 ust. 1 również umów szczegółowych, których przedmiotem są pożyczki instrumentów finansowych. Ponadto ustawodawca zastępuje w zmienianym art. 85 ust. 1 pojęcie "sprzedaż papierów wartościowych ze zobowiązaniem do ich odkupu" pojęciem "sprzedaż instrumentów finansowych za zobowiązaniem do ich odkupu". Zmiana ta, w założeniu projektodawców, prowadzi będzie do zwiększenia ilości rodzajów transakcji, które podlegać

będą szczególnie reżimowi rozliczania zobowiązań upadłego, w następstwie wpłynie to pozytywnie na atrakcyjność tego rodzaju transakcji i bezpieczeństwo uczestników rynku finansowego. Konsekwencją omówionych w tym akapicie zmian jest nowelizacja art. 85 ust. 5 oraz art. 127 ust. 4.

Celem dodawanego art. 85a jest wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych dotyczących skuteczności klauzuli kompensacyjnej zamieszczonej w umowie ustanawiającej zabezpieczenie finansowe w związku z ogłoszeniem upadłości dłużnika. Kwestia ta nie została jednoznacznie rozstrzygnięta ani w ustawie o niektórych zabezpieczeniach finansowych ani też ustawie – Prawo upadłościowe i naprawcze. Wątpliwości te wzmaga fakt, iż ustawodawca w przypadku postępowania naprawczego stosowne rozstrzygnięcie sformułował. Przepis art. 498 ust. 5 nowelizowanej ustawy przewiduje bowiem, iż wszczęcie postępowania naprawczego nie narusza uprawnień wynikających z klauzuli kompensacyjnej zamieszczonej w umowie ustanawiającej zabezpieczenie finansowe. Dodając art. 85a należy mieć na względzie dyrektywę 2002/47/WE, która obliguje Państwa Członkowskie do respektowania zasad kompensacji w stosunku do umów ustanawiających zabezpieczenia finansowe.

Zmiana art. 311 ust. 2 ustawy zmierza do tego, aby w przypadkach wskazanych w ustawie likwidacja wierzytelności i praw obciążonych zastawem finansowym mogła następować również przez przejęcie ich przez wierzyciela będącego zastawnikiem zastawu finansowego, jeżeli umowa o ustanowieniu zastawu przewiduje zaspokojenie zastawnika w drodze przejęcia przedmiotu zastawu. Dotychczasowy art. 311 ust. 2 odnosi się wyłącznie do zastawnika zastawu rejestrowego. Konsekwencją rozszerzenia zakresu art. 311 o zastaw finansowy jest dodanie do art. 333 nowej regulacji, w myśl której do likwidacji wierzytelności i praw majątkowych upadłego obciążonych zastawem finansowym stosować się będzie odpowiednio przepisy art. 327–330 nowelizowanej ustawy (określają one zasady zaspokajania się z przedmiotu zastawu zastawnika zastawu rejestrowego) oraz przepisy ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych.

Ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 91. posiedzeniu w dniu 28 kwietnia 2011 r. Projekt ustawy był przedłożeniem poselskim. W trakcie prac w Sejmie:

- 1) wyeliminowano wątpliwości dotyczące dodawanego art. 84 ust. 3 formułując przepis adekwatnie do woli zarówno wnioskodawców, jak i ustawodawcy (proponowane przez

wnioskodawców brzmienie dodawanego przepisu mogło prowadzić do wniosku, iż umowa ustanawiająca zabezpieczenie finansowe na podstawie ustawy o niektórych zabezpieczeniach finansowych jest bezskuteczna w stosunku do masy upadłości);

- 2) dodano przepis, w myśl którego do likwidacji wierzytelności i praw majątkowych upadłego obciążonych zastawem finansowym stosuje się odpowiednio przepisy art. 327–330 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze oraz przepisy ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych (dodanie tej regulacji jest konsekwencją umożliwienia zaspokojenia zastawnika zastawu finansowego poprzez przejęcie przedmiotu zastawu).

III. Uwagi szczegółowe

Ustawa nie budzi zasadniczych zastrzeżeń legislacyjnych.

Jakub Zabielski

Główny legislator